

Овчарук Олег

д. с.-г. н., доцент, професор кафедри
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

Кучер Микола

пасічник Buckfast
ГО «Кам'янець-Подільська спілка пасічників»

Johann van den Bongard

селекціонер Buckfast

Iris van den Bongard

селекціонер Buckfast
«Bienenland, Німеччина

ПОХОДЖЕННЯ БДЖІЛ БАКФАСТ (BUCKFAST) ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ БДЖІЛЬНИЦТВА В УКРАЇНІ

Походження бджіл Buckfast тісно пов'язана з їх творцем - ченцем Адамом (Карл Керле, що народився в Південній Німеччині), який присвятив майже 70 років свого життя їх вирощуванню. Перш за все, можна дивуватися строго науковому погляду церковника на бджіл і бджільництво. Не раз він казав, що природа виробляє селекцію бджіл тільки на виживання, людина ж має розводити бджіл на підставі наукових досягнень. Це, здається, ніяк не підходить ідеалістичному світогляду ченця, що сприймає середовище мешкання, як божественне творіння. Як пояснював брат Адам мета всіх бджільницьких турбот забезпечити максимальну медопродуктивність бджіл. «*No honey, no money*» (немає меду - немає грошей), говорив він при цьому.

Незважаючи на великий вік, брат Адам знаходиться на пасіці, явно задоволений своєю роботою. І при цьому, ніякої гордості, коли він зауважує: «Не кожен може робити цю роботу». Він помер в 1996 році у віці 98 років, будучи почесним доктором шведського університету в Упсалі і англійського університету в Айксетері. При цьому за свою діяльність він був відзначений Орденом британської Імперії і німецьким хрестом «За заслуги».

Брат Адам під час загибелі бджолиних сімей помітив, що в монастирському бджільництві сім'ї раніше старіли, а помісі *A. ligustica* і *A. Mellifera*, навпаки, гинули сім'ї місцевої темної бджоли. Чернець до цього часу вже не був прихильником домашньої раси бджіл, оскільки відзначав її недоліки: агресивність і невеликі розміри сімей. В результаті він почав проводити схрещування сімей що вижили. Впродовж декількох років брат Адам контролював властивості своїх сімей. Він зауважив, що господарський успіх починає прибувати з поколінням F_2 і зі спадкоємцями, тобто з онучок. Маток сімей, які не відповідали його очікуванням, він строго вибраковував. Згодом для схрещування він став брати бджіл іншої породи.

Свою роботу він проводив у відокремленому місці - на височини Dartmoor, на висоті 400 м. Брат Адам вважав, що сильні бджоли, добре розвиваються при жорстких умовах височини, завжди повинні бути успішними і в роботі. Крім того, з 1948 році відібраних маток він став запліднювати штучно. Таким чином, брат Адам зміг дуже добре контролювати схрещування, і виключив небезпеку близькосторідного схрещування, що суперечить природі. Крім того, він скоро помітив, що при звичайній розстановці вуликів були дуже несприятливі блукання бджіл, що могло набагато легше привести до поширення захворювань, і заважало планованим обмінам бджолами між

сім'ями і призводило до незадовільних результатів випробувань. А тому він проводить розстановку вуликів блоками з чотирьох вуликів, кожен вічком в різні сторони світу.

Бджола бакфаст має вагу 110-120 мг у робочій бджолі, вага незаплідненої матки – 190 мг, а з яйцями – 210 мг. Несучість маток близько 2000 яєць на добу. Довжина хоботка середня, в межах 6,5-6,8 мм. Агресивність: ці бджоли мають миролюбний характер, тому пасічник може оглядати вулики без використання димаря і захисної сітки. Флороміграція: комахи швидко переключаються з одного виду медоносів на інший.

Забарвлення: колір бджоли – темно-жовтий, практично коричневий. Ніжки яскраво чорного кольору, крила – світлі, з блідим коричневим відливом. Тіло має невелику мохнатість.

Україна є однією з провідних країн світу, що мають розвинене бджільництво. Його розвиток був забезпечений належними природно-кліматичними умовами, достатком медоносів у лісах, луках і степах, що сприяло одержанню високоякісного меду різних ботанічних сортів та інших цінних продуктів бджолиного гнізда. Україна займає вигідне географічне положення, що робить доцільним розвиток бджільництва в масштабах, які дають змогу виробляти продукцію не тільки для задоволення внутрішнього попиту, а й на експорт. Іншим фактором досягнутого поступу були активні пошуки вітчизняних учених і фахівців у напрямі розробки та запровадження ефективних методів розведення місцевих популяцій бджіл.

На сучасному етапі розвитку сільського господарства України все більше приділяється уваги бджільництву як галузі, що забезпечує запилення ентомофільних сільськогосподарських культур і виробляє різноманітну продукцію. Кількість зібраного бджолами меду значною мірою залежить від стану сімей після перезимівлі. Сильні повноцінні бджолині сім'ї і достатній запас бджолиних маток для їх ремонту в разі необхідності є запорукою успішного ведення пасічного господарства [4].

Питання розвитку галузі бджільництва і підвищення якості продукції бджіл у сучасних умовах сільськогосподарського виробництва набуває багатогранного (продуктивність сільськогосподарських культур, забезпечення внутрішнього і зовнішнього ринку в продукції та фармацевтичній сировині тощо) соціально-економічного значення. Особлива роль аграрного виробництва продукції бджільництва зумовлена, по-перше, виробництвом продуктів харчування для задоволення потреб населення, по-друге, виробництвом сировини для промисловості, по-третє, забезпеченням валютних надходжень від реалізації продукції бджільництва на світовому ринку за умови високої конкурентоспроможності цієї експортоорієнтованої галузі [2, 3].

В умовах глобалізації та насичення ринків продовольчою продукцією на перший план виступає її якість, постійно зростаючі вимоги до неї поступово стають головними рушійними силами виробництва. Взагалі, якість харчового продукту - це ступінь досконалості властивостей та характерних рис харчового продукту, які здатні задовольнити потреби і діючі вимоги, а також побажання тих, хто споживає або використовує цей харчовий продукт. Під якістю продукції бджільництва розуміють кількісний вираз певних однорідних її властивостей, що характеризують міру спроможності даної продукції задовольняти потреби споживачів згідно з умовами використання і цільовим призначенням. При цьому слід враховувати обов'язкові параметри безпечності - науково обґрунтовані та затверджені у встановленому законодавством порядку параметри (санітарні нормативи), включаючи максимальні межі залишків, максимальні рівні, допустимі добові дози і кількості включень, недотримання яких у харчових продуктах може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людини.

За своїми соціально-економічними та організаційними особливостями

бджільництво України найбільш близьке до фермерства. Аналіз статистичних даних розвитку цієї галузі в країні за останні 10-15 років свідчить, що приріст бджолиних сімей спостерігався, в основному, за рахунок приватного сектора і тепер в ньому утримують 87% бджіл. Програма селекційно-племінної роботи в галузі бджільництва дасть змогу прискорити темпи розвитку господарств, спеціалізованих на бджільництві, забезпечить господарську і наукову основу економічного зростання цієї галузі [1, 4].

Неоціненну допомогу в збільшенні виробництва продуктів харчування лікувально-оздоровчого спрямування може надати саме бджільництво - мед, пилок, маточне молочко тощо [1].

Список використаних джерел

1. Гриник С. Екологічні аспекти виробництва продуктів бджільництва. Український пасічник. 2008. № 7. С. 33-37.
2. Ivanyshyn, V., Nedilska, U., Khomina, V., Klymyshena, R., Hryhoriev, V., Ovcharuk, O., Hutsol, T., Mudryk, K., Jewiarz, M., Wróbel, M., Dziedzic, Krakiv : Prospects of Growing Miscanthus as Alternative Source of Biofuel. Renewable Energy Sources: Engineering, Technology, Innovation: ICORES 2017, 801-812, (2018). DOI 10.1007/978-3-319-72371-6_78.
3. Kozina, T., Ovcharuk, O., Trach, I., Levytska, V., Ovcharuk, O., Hutsol, T., Mudryk, K., Jewiarz, M., Wróbel, M., Dziedzic, K. Spread Mustard and Prospects for Biofuels. Renewable Energy Sources. Engineering, Technology, Innovation: ICORES 2017, 2018. 791-799. DOI 10.1007/978-3-319-72371-6_77.
4. Яценко О. М. Сучасний стан галузі бджільництва у світі та Україні. Вісник ДАЕУ. 2008. № 1. С. 218-226.

Палій Андрій

д-р с.-г. наук, доцент

Харківський національний технічний університет

сільського господарства імені Петра Василенка

Харків, Україна

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ ЗА РОБОТИЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ЇХ ВИДОЮВАННЯ

Сучасна тенденція в створенні технологічного обладнання для ферм нового покоління – повна автоматизація виробничих процесів, перетворення біотехнічного комплексу ферми в гнучку самоадаптуючу систему машин, параметри та режим яких пов'язані з індивідуальними особливостями тварин, основна з яких – це продуктивність.

У промислово розвинених країнах світу високий рівень розвитку матеріально-технічної бази сільського господарства дозволяє перейти від нарощування енергетичних потужностей та насичення технікою до якісно нового етапу – вдосконалення структури матеріально-технічної бази, підвищення її технічного рівня, створення комплексу машин та засобів не тільки для окремих технологій виробництва продукції тваринництва, але й